

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
nota Werken aan biodiversiteit	541513	A. Dohmen	1 november 2022

Onderwerp

nota Werken aan biodiversiteit, tevens afdoening motie ecologisch groenbeheer

Geachte leden van de raad,

In de gemeente Almelo bestaan vele initiatieven op het gebied van natuur, groen en biodiversiteit. Dit zijn initiatieven vanuit de gemeente, maar ook veel vanuit de samenleving. Een integrale aanpak van groen en biodiversiteit geeft kansen om meer te gaan sturen op waarden en diverse (bestaande en nieuwe) initiatieven voor meer natuur en ecologie samen te brengen, te verbinden en richting te geven. Ook biedt dit de mogelijkheid om het gemeentelijk beheer te optimaliseren, zodat we elke euro die we besteden optimaal laten renderen.

Integrale aanpak

In onze brief van 7 juli 2020 (kenmerk Raad – 2006114) kondigen wij aan dat we gaan werken aan een integrale aanpak voor groen, natuur en biodiversiteit. Met een integrale aanpak kunnen we alle initiatieven van vergroening en biodiversiteit samen brengen, aan elkaar koppelen en deze stimuleren. En door de initiatiefnemers samen te brengen, kunnen nieuwe initiatieven worden opgestart. Ecologisch beheer in het gemeentelijk beheer is een onderdeel hiervan.

Drie speerpunten

De vergroeningsimpuls gaan we vorm geven aan de hand van drie speerpunten:

We zetten gericht in op groen en biodiversiteit;

Biodiversiteit komt overal voor en is een onderdeel van een groter geheel. Op stadsniveau een onderdeel van onze totale leefomgeving, op wijk- of straatniveau onderdeel van een groenstrook, van water of van een gebouw. Maatregelen om de biodiversiteit te versterken, moeten in samenhang met deze functies worden beschouwd zodat altijd een integrale afweging kan worden gemaakt. Natuur is niet overal hetzelfde. En heeft ook niet overal hetzelfde effect. Daarom zetten we vooral in op vergroening en biodiversiteit waar dit een toegevoegde waarde heeft en in een vorm die past bij de locatie.

Groen en biodiversiteit dragen bij aan een prettige leefomgeving;

Het groen is een leefgebied voor allerlei planten en dieren en zo van belang voor de biodiversiteit. De meerwaarde van het groen kan erin worden gevonden dat de biodiversiteit niet alleen wordt behouden en versterkt, maar dat dit ook bijdraagt aan meer beleving bij onze inwoners en dat dit kan worden benut voor diverse functies. Natuurdoelen kunnen niet los worden gezien van en klimaat- en duurzaamheidsdoelen: natuur draagt bij aan een duurzame leefomgeving, biodiversiteit zorgt voor een toekomstbestendig leefklimaat voor mens en dier en klimaatadaptatie gaat vaak samen met een groene inrichting van onze stad. Zo wordt het groen benut. En niet in de laatste plaats gaan groen en recreatie vaak samen.

Werken aan biodiversiteit

gemeentelijk Natuur voor Elkaarplan

Oktober 2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
Scope	2
Aanpak	2
2. Ambitie	3
3. Almelose speerpunten	3
We zetten gericht in op groen en biodiversiteit	3
Groen en biodiversiteit dragen bij aan een prettige leefomgeving.	4
Juist bij de vergroening gebruiken we de eigen kracht van de Almelose inwoners en ondernemers	4
4. Wat gaan we doen	4
Maatregelen: gericht inzetten op groen en biodiversiteit	4
Maatregelen: groen voor een prettige leefomgeving	5
Maatregelen: eigen kracht Almelose inwoners	6
5. Financiën	7
Bijlage: Uitvoeringsprogramma	8

1. Inleiding

Almelo is een groene gemeente. De stad wordt omgeven door bossen, landbouwgebieden en water. Het groen en water dringt tot ver in de bebouwde kom door, onder andere via de vier groene longen. Dit groen kent vele functies voor de bewoners en bezoekers van de gemeente. Maar heeft ook eigen intrinsieke waarden. Groen is een leefgebied voor waardevolle flora en fauna, groen levert een bijdrage aan duurzaamheid, gezondheid en klimaatbestendigheid. Vandaar dat het zaak is deze waarden te beschermen en te versterken.

In de gemeente Almelo bestaan vele initiatieven op het gebied van natuur, groen en biodiversiteit. Dit zijn initiatieven vanuit de gemeente, maar ook veel vanuit de samenleving. Een integrale aanpak van groen en biodiversiteit geeft kansen om meer te gaan sturen op waarden en diverse (bestaande en nieuwe) initiatieven voor meer natuur en ecologie samen te brengen, te verbinden en richting te geven. Ook biedt dit te mogelijkheid om het gemeentelijk beheer te optimaliseren, zodat we elke euro die we besteden optimaal laten renderen.

Deze nota "Werken aan biodiversiteit" geeft aan hoe we dat gaan doen. Deze nota vermeldt als eerste de Almelse ambities, zoals die in eerder beleid zijn vastgelegd. Deze ambities geven richting aan onze aanpak. Deze aanpak is gebaseerd aan de hand van drie speerpunten. Elk van deze drie speerpunten kent een aantal concrete uitvoeringsacties.

Scope

Natuur is een veelomvattend begrip en kent veel elementen. Biodiversiteit is onderdeel van de natuur. Met deze nota richten we ons op vergroening, en meer specifiek biodiversiteit, in en om de stad. In de bebouwde kom hebben we het dan vooral over vergroening in de openbare ruimte, op percelen en aan/in gebouwen. Buiten de stad gaat het dan veelal over bermen en (landbouw)percelen.

Deze nota geeft aan wat we als gemeente Almelo zelf gaan doen om de groen en biodiversiteit te versterken en hoe we anderen - inwoners, organisaties, bedrijven, terreinbeheerders - kunnen stimuleren dit te doen.

Aanpak

Deze nota is tot stand gekomen in de volgende stappen:

- De Almelse ambitie(s) concretiseren: welke ambities heeft Almelo op het gebied van groen, ecologie, biodiversiteit.
- De relevante partners benoemen: welke externe partners hebben een rol in het versterken van natuur, biodiversiteit en groen in Almelo.
- Bestaande acties en initiatieven, van zowel de gemeente als partners, inventariseren en toetsen: welke acties en initiatieven worden er al ondernomen om natuur, biodiversiteit en groen in Almelo te versterken?
- Initiatieven verbinden en voorstellen voor nieuwe acties en initiatieven formuleren : welke nieuwe acties en initiatieven dragen bij aan de ambities en welke nieuwe acties zijn wenselijk en nodig?
- Een uitvoeringsprogramma opstellen: op basis van voorgaande stappen wordt een uitvoeringsprogramma opgesteld.
- Bestuurlijke vaststelling: van de ambities en het uitvoeringsprogramma.

Natuur: alles op aarde wat niet door de mens is gemaakt: de planten, dieren, bergen enz. **Biodiversiteit:** alle verscheidenheid aan leven binnen soorten, tussen soorten en tussen de ecosystemen waartoe ze behoren. **Groen:** alle ruimte die begroeid is.

Voor de Almelose partners is in september 2021 een bijeenkomst georganiseerd, samen met De Groene Loper Almelo. In deze bijeenkomst is aangegeven wat de gemeente Almelo gaat doen en zijn verbindingen gelegd tussen de verschillende partners. Ook is input opgehaald voor het beleid, met name over de rol die partners en inwoners al hebben en kunnen hebben in de natuur.

2. Ambitie

In de Omgevingsvisie voor de ideale gemeente Almelo 2020-2040 wordt het blauw-groen netwerk van Almelo als één van de belangrijke onderwerpen voor de toekomst vermeld. Hiertoe zetten we in op functionele natuur, genieten van de natuur en biodiversiteit. Om dit te bereiken sturen we bijvoorbeeld op:

- Het benutten van (geschikte) daken als zonnedak of groen dak, zeker op onze bedrijfsterreinen, zodat hier minder natuur- en landbouwgrond voor nodig is.
- Bewustwording bij inwoners en ondernemers over de mogelijkheden op hun terrein.
- Het vergroenen van de openbare ruimte en verduurzamen van bestaande gebouwen bij elke ingreep die we doen.
- Een klimaat-robuuste inrichting, zodat we klaar zijn voor pieken in de waterafvoer en het bergen van dit water om verdroging en hittestress te voorkomen/beperken.

(Omgevingsvisie Almelo 2020-2040)

Natuur, groen en biodiversiteit worden dus als belangrijk gezien voor onze toekomstige gemeente. Maar ook de afgelopen jaren is op diverse vlakken al aan vergroening gewerkt, onder andere in het kader van het programma Duurzaamheid, de Almelose klimaatadaptatiestrategie en het gemeentelijke groenbeheer. Niet alleen de gemeente, maar ook andere overheden, professionele gebiedsbeheerders en partijen vanuit de samenleving hebben al veel initiatieven ontplooid. Deze initiatieven willen we verbinden en versterken, om zo samen het groen en de biodiversiteit in Almelo een impuls te geven.

Provincie Overijssel
De Almelo aanpak van groen en biodiversiteit wordt gesubsidieerd uit het programma 'Natuur voor Elkaar' van de provincie Overijssel. Naast een financiële bijdrage staat de provincie ons bij met kennis, verbinding en advies.

3. Almelose speerpunten

De vergroeningsimpuls in Almelo gaan we doen aan de hand van drie speerpunten:

1. We zetten gericht in op groen en biodiversiteit.
2. Groen en biodiversiteit dragen bij aan een prettige leefomgeving.
3. Juist bij de vergroening gebruiken we de eigen kracht van de Almelose inwoners en ondernemers.

1. We zetten gericht in op groen en biodiversiteit

Biodiversiteit is belangrijk voor onze huidige en toekomstige leefomgeving. Maar ook staat de biodiversiteit onder druk door zaken als verstedelijking, verkeer, grondgebruik. Hierdoor gaan de natuur en biodiversiteit achteruit. Om deze tendens te keren, willen we de biodiversiteit in en om de stad versterken. Biodiversiteit komt overal voor en is een onderdeel van een groter geheel. Op stadsniveau een onderdeel van onze totale leefomgeving, op wijk- of straatniveau onderdeel van een groenstrook, van water of van een gebouw. Maatregelen om de biodiversiteit te versterken, moeten in samenhang met deze functies worden beschouwd zodat altijd een integrale afweging kan worden gemaakt.

Natuur is niet overal hetzelfde. En heeft ook niet overal hetzelfde effect. Daarom zetten we vooral in op vergroening en biodiversiteit waar dit een toegevoegde waarde heeft en in een vorm die past bij de locatie. Dit betekent bijvoorbeeld dat in de binnenstad andere maatregelen genomen worden dan in de woonwijken, en in de bebouwde kom andere dan in het buitengebied. Ook betekent dit dat we in beginsel kiezen voor beplanting die past bij het gebied en de locatie.

2. Groen en biodiversiteit dragen bij aan een prettige leefomgeving

Groen zorgt in hoge mate voor een prettige leefomgeving. De aanwezige groenblauwe structuur, met groen en water tot diep in de stad, is uniek voor Almelo en wordt hoog gewaardeerd. Het groen is ook een leefgebied voor allerlei planten en dieren en zo van belang voor de biodiversiteit. De meerwaarde van het groen kan erin worden gevonden dat de biodiversiteit niet alleen wordt behouden en versterkt, maar dat dit ook bijdraagt aan meer beleving bij onze inwoners en dat dit kan worden benut voor diverse functies.

In onze omgevingsvisie wordt al sterk de relatie gelegd tussen natuurdoelen en klimaat- en duurzaamheidsdoelen. Deze kunnen ook niet los van elkaar worden gezien: natuur draagt bij aan een duurzame leefomgeving, biodiversiteit zorgt voor een toekomstbestendig leefklimaat voor mens en dier en klimaatadaptatie gaat vaak samen met een groene inrichting van onze stad. Zo wordt het groen benut. En niet in de laatste plaats gaan groen en recreatie vaak samen.

3. Juist bij vergroening gebruiken we de eigen kracht van de Almeloëse inwoners

Iedereen kan en moet zijn bijdrage leveren aan een toekomstbestendige leefomgeving. Hierbij volgen we geen dwingende aanpak, maar gaan we uit van verleiden, stimuleren en educatie. Een groot deel van de inwoners kun je meekrijgen door het zetten van kleine stappen. Het Twentse 'noaberschap' leidt ertoe dat inwoners elkaar hierin helpen en ondersteunen. Buiten de individuele inwoners zijn er veel organisaties actief in het groen en de natuur. Zoals de groene verenigingen – verenigd in de stichting Natuurhus - , stichting De Groene Loper, de stichtingen Parkstad Almelo en Almelo Bomenstad, wijk- en buurtverenigingen. Het benutten van al deze kracht draagt bij aan draagvlak voor en effectiviteit van de maatregelen.

4. Wat gaan we doen

In voorgaand hoofdstuk zijn de drie speerpunten voor het Almeloëse beleid beschreven. Hieronder volgen de maatregelen die we gaan nemen om te werken aan deze speerpunten.

1. Maatregelen: gericht inzetten op groen en biodiversiteit

1.1 Opstellen Natuurwaardekaart

We hebben nu geen goed beeld welke natuurwaarden er waar in Almelo zijn. Waar staan de beschermde planten, waar zitten de dieren? Een natuurwaardekaart brengt dit in beeld. Als deze kaart er is, kunnen we met behulp daarvan gericht maatregelen nemen om nuttige flora en fauna te behouden en/of het leefgebied ervan te versterken.

De natuurwaardenkaart kan ook gebruikt worden bij beheer en ontwikkelingen, waarbij rekening gehouden moet worden met aanwezige flora en fauna (zie ook 1.3).

1.2 Zonering op basis van soort gebied en locaties

Op basis van de natuurwaardenkaart kunnen we gebieden/zones aanwijzen waar ecologisch groenbeheer meerwaarde heeft en waar het goed samengaat met andere functies (verkeer, beleving, recreatie). Hierbij maken we dus een integrale afweging. In de zones waar we ecologisch willen beheren, zal cultureel groen worden omgezet naar meer natuurlijk groen. Bij onze eigen gemeentelijke projecten kiezen we voor planten en bomen die bijdragen aan vergroting van de biodiversiteit.

De parken zijn grote groenzones waar veel kansen liggen voor ecologisch beheer. Niet alle Almelse parken zijn hetzelfde, elk park heeft een eigen identiteit. De wijze van beheer van een park moet passen bij deze identiteit, waarbij rekening gehouden moet worden met andere functies in het park, zoals evenementen, recreatie, spelen.

Cultureel groen is volgens een plan ingericht en wordt onderhouden volgens een bepaald beeld dat bij dit plan past. Netheid en vormgeving spelen hierbij een belangrijke rol. Bij **natuurlijk groen** krijgen de natuurlijke processen van het groen meer kans om zich te ontplooiën. In natuurlijk groen is diversiteit belangrijker dan uiterlijke verschijningsvorm.

1.3 Blijven toepassen gedragscode soortenbescherming bij beheer en ontwikkeling

Al geruime tijd passen we de 'gedragscodes soortenbescherming gemeenten' toe voor onze omgang met flora en fauna. Door deze gedragscode toe te passen, geven we aan dat in het beheer en bij ontwikkelingen op een verantwoorde manier wordt omgegaan met beschermde flora en fauna. Conform de wet Natuurbescherming - die opgaat in de Omgevingswet - betekent toepassing van de gedragscode een 'vrijstelling' van bepaalde verboden uit de wet. De nog op te stellen natuurwaardenkaart (zie 1.1) is een mooi instrument in het handelen conform de gedragscode.

1.4 Opstellen plan voor ecologisch bermbeheer

Bermen vormen goede plekken om ecologisch te beheren. Met name buiten de bebouwde kom hebben we bermbeheer die zich vanwege de omvang en de ligging lenen voor ecologisch beheer. Daarom stellen we een plan voor ecologisch bermbeheer op. Dit plan maakt inzichtelijk welke bermbeheer geschikt zijn om ecologisch te beheren, kijkend naar de bodem en voorkomende soorten, en op welke manier dit kan. In dit plan wordt ook de verspreiding/aanwezigheid van beschermde en invasieve soorten geïventariseerd.

1.5 Honey highways verder realiseren

Afgelopen jaren zijn in het openbaar groen enkele 'honey highways' gerealiseerd. Dit zijn stroken die zijn ingezaaid met bijvriendelijke mengsels en die ook zodanig worden beheerd dat bijen hier optimaal gebruik van kunnen maken. Met deze maatregel kunnen we de teruggang in het bijenbestand tegengaan, maar ook andere dieren profiteren ervan. Zo vergroten we de biodiversiteit in de stad.

2. Maatregelen: groen voor een prettige leefomgeving

2.1 Soortenadoptie: weidebeekjuffer

De gemeente Almelo heeft de weidebeekjuffer als soort geadopteerd in het kader van de soortenadoptie. De weidebeekjuffer past bij de ruimtelijke structuur van de stad (het vlindermodel) en de aanwezigheid van veel water in de gemeente. Soortenadoptie houdt in dat de leefomstandigheden van de soort worden verbeterd, maar ook dat de soort wordt gebruikt bij bewustwording van natuur in de omgeving (door communicatie, voorlichting e.d.). Door een werkgroep vanuit IVN Almelo is in een projectplan verder uitgewerkt hoe de weidebeekjuffer kan worden gestimuleerd.

Weidebeekjuffer

De weidebeekjuffer is een libeliesoort die zijn leefgebied bij stromend water heeft. Ze houden van een natuurlijk verloop van het water, van een goede kwaliteit en met voldoende planten voor hun ei-afzet. De juffer is vrij groot, 45 à 48 mm, het mannetje heeft een blauw-metallic kleur, het vrouwtje groen-metallic.

2.2 Versterken groen en water

We willen groen en water in de gemeente versterken, waarmee groen en water een grotere rol spelen in (toekomstige) woonmilieus en bedrijfsterreinen, zodat deze echt onderscheidend worden vanuit wonen, werken, recreëren en klimaatadaptatie. Hiervoor worden voorstellen ontwikkeld en is (investerings-)budget beschikbaar. Naast het feit dat dit meer groen en/of water oplevert, speelt vergroting van de biodiversiteit een belangrijke rol bij deze voorgestelde projecten. Hier zijn afzonderlijke middelen voor beschikbaar, dit wordt dus niet gefinancierd uit het Natuur-voor-elkaarplan.

2.3 Ontstening

Bij projecten in de openbare ruimte beoordelen we of verharding kan worden beperkt of kan worden weggehaald. Dit biedt niet alleen meer ruimte aan natuur, maar is ook goed voor de waterhuishouding en draagt zo bij aan een klimaatadaptieve stad.

Voor ontstening van tuinen, en andere maatregelen door bewoners en bedrijven, is er vanuit het programma Duurzaamheid de stimuleringsregeling klimaatmaatregelen. Voor deze regeling is jaarlijks €100.000 beschikbaar. Ook doen we mee met het NK Tegelwippen en de actie 'tegel eruit, plant er in'.

3. Maatregelen: eigen kracht Almeloze inwoners

3.1 Projecten via de groene loper versterken

In Almelo is een betrokken 'groene loper' actief. De groene loper Almelo komt voort uit de stichting Natuurhus is en wordt gesubsidieerd door de gemeente en de provincie. De groene loper onderneemt initiatieven tot vergroening en helpt partijen die hierin iets willen doen. Concrete initiatieven zijn onder andere het inplanten van boomspiegels, het inzaaien van bloemenmengsels, het planten van eetbaar fruit en het stimuleren van geveltuintjes. Maar de groene loper organiseert ook inspiratiebijeenkomsten, brengt partijen bij elkaar en helpt particulieren met het aanvragen van subsidies.

3.2 Groen platform Almelo: externe partijen bij elkaar zetten om verbinding te leggen

In Almelo werken veel partijen, professioneel en vrijwillig, aan een groene omgeving. Door al deze partijen periodiek – bijvoorbeeld eens per half jaar - bij elkaar te laten komen, leert men elkaar kennen, kunnen verbindingen worden gelegd, kennis en ideeën worden uitgewisseld en

kunnen de partijen elkaar versterken. De gemeente Almelo faciliteert het groene platform door dit het eerste jaar te organiseren. Natuurlijk is de gemeente ook deelnemer.

3.3 Stimuleren groene organisaties met financiële bijdrage aan activiteiten

Groene organisaties organiseren tal van activiteiten. Niet voor alles hebben zij (volledige)dekking voor de onkosten, terwijl deze activiteiten een grote bijdrage kunnen leveren aan de natuur en/of aan bewustwording. Vandaar dat we – op kleine schaal – activiteiten van groene organisaties willen ondersteunen. Een deel van het beschikbare budget is hiervoor beschikbaar.

3.4 Stimuleren bewonersinitiatieven in de openbare ruimte met financiële bijdrage

Inwoners komen vaak met initiatieven ter verbetering van groen of natuur in hun omgeving. Wanneer dit niet op hun eigen grond is, betreft het meestal de openbare ruimte, zoals bermen en groenstroken. Wij reserveren een deel van ons budget om een financiële bijdrage te leveren aan dergelijke initiatieven.

3.5 Stimuleren particuliere grondeigenaren met financiële bijdrage, bijvoorbeeld voor maatregelen ter vergroting van de biodiversiteit

Ook particuliere eigenaren willen we ondersteunen in maatregelen op eigen terrein. Vanuit dit beleid willen we financieel bijdragen aan maatregelen die niet anderszins door de gemeente of de provincie financieel kunnen worden ondersteund, bijvoorbeeld uit de bijdrageregeling klimaatmaatregelen. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan agrariërs, die een akkerrand willen inzaaien met wilde bloemen en/of ecologisch willen beheren.

3.6 Stimuleren natuur in het buitengebied

Het buitengebied vormt in oppervlak een groot deel van onze gemeente. De gemeente Almelo heeft echter maar een klein deel van dit oppervlak in beheer. Versterking van de natuur zal dus van andere grondeigenaren en -beheerders moeten komen, zoals landgoedeigenaren, agrariërs, waterschap, natuurorganisaties. Dit kan onder andere in de vorm van natuurinclusieve landbouw, ecologisch beheer van akkerranden en slootkanten. De gemeente Almelo stimuleert de eigenaren en beheerders met voorlichting, ondersteuning, kennis en netwerk.

5. FINANCIËN

Voor de uitvoering voor dit plan is in totaal €95.000 beschikbaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Het beschikbare budget wordt als volgt ingezet:

1	organisatiekosten (mailing, huur, faciliteiten) 1e bijeenkomst met partners	€ 1.000
2	organisatiekosten (mailing, huur, faciliteiten) vervolgbijeenkomsten/-gesprekken	€ 4.000
3	communicatiekosten na vaststelling beleid	€ 5.000
4	invoeren ecologisch groenbeheer gemeente Almelo waarvan opstellen natuurwaardenkaart: € 15.000	€ 50.000
5	stimuleren particuliere grondeigenaren	€ 10.000
6	stimuleren bewonersinitiatieven in de openbare ruimte	€ 10.000
7	stimuleren groene organisaties groene loper 2023	€ 10.000
8	inzaaien bloemenlinten	€ 5.000

BIJLAGE II

Uitvoeringsprogramma Werken aan biodiversiteit

Dit uitvoeringsprogramma voor de nota “Werken aan biodiversiteit” benoemt de activiteiten voor de maatregelen uit de nota (hoofdstuk4: Wat gaan we doen). Het budget is beschikbaar voor de jaren 2022, 2023 en 2024. Dit uitvoeringsprogramma gaat daarom ook over die jaren.

		2022	2023	2024	opmerking
1.1	Opstellen natuurwaardenkaart Almelo				
	opdracht aan bureau	x			kosten ca. €15.000
	opstellen kaart door bureau		x		
	vaststelling natuurwaardenkaart		x		
1.2	Zonering				
	benoemen zones aan de hand van natuurwaarden			x	vervolg op natuurwaardenkaart
1.3	Hanteren gedragscode				
	blijven hanteren bij gemeentelijke plannen	x	x	x	met gedragscode voldoen we aan wet Natuurbescherming
1.4	Plan ecologisch bermbeheer				
	opstellen plan door bureau (bijna gereed)	x			plan opgesteld met subsidie provincie Overijssel
	vaststellen plan	x			
1.5	Verder realiseren honey highways				
	wanneer de mogelijkheid zich voordoet, een hh realiseren	x	x	x	enkele highways zijn er al
2.1	Soortenadaptie: Weidebeekjuffer				
	plan IVN goedkeuren	x			
	uitvoering door werkgroep IVN		x	x	

2.2	Versterken groen en water				gefinancierd uit ander budget (€50.000/jr)
	opstellen plan	x			
	uitvoering projecten		x	x	
2.3	Ontstening				
	beperken verharding bij gemeentelijke projecten	x	x	x	
	stimuleringsregeling klimaatadaptatie	x	x	x	gefinancierd uit programma Duurzaamheid
	deelname NK Tegelwippen	x	x	x	
	actie 'tegel eruit, plant erin'	x			
3.1	projecten via groene loper versterken				
	groene loper instandhouden		x	x	bijdrage €10.000 (5.000/jr), medefinanciering uit andere budgetten en 50% door provincie
3.2	groen platform Almelo				
	organisatie eerste jaar (2 bijeenkomsten)		x		budget €4.000
	deelname		x	x	
3.3	stimuleren groene organisaties				
	op initiatief groene organisaties	x	x	x	budget afhankelijk van benodigd budget groene loper
3.4	stimuleren bewonersinitiatieven				
	op initiatief bewoners, via wijkregie	x	x	x	budget: €10.000
3.5	stimuleren particuliere grondeigenaren				
	op initiatief particuliere grondeigenaren	x	x	x	budget: €10.000
3.6	stimuleren natuur in het buitengebied				
	voorlichting, ondersteuning, kennis, netwerk	x	x	x	via beleid buitengebied

